

Týždeň od 28. januára do 3. februára

SPIEVANIE PIESNE HOSPODINA V CUDZEJ KRAJINE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ž 79,5–13; Ž 88,4–13; Ž 69,2–4; Ž 22,2; Žalm 77; Ž 73,1–20; 1Pet 1,17

ÚVODNÝ TEXT

Ako by sme mohli spievať pieseň Hospodina v cudzej krajine? (Ž 137,4)

Nepotrebujeme študovať knihu žalmov detailne, aby sme zistili, že žalmy zaznievajú v nedokonalom svete, vo svete hriechu, zla, utrpenia a smrti. Stvo-renstvo, ktorému vládne zvrchovaný Hospodin a platia v ňom Jeho spravodlivé zákony, je neustále ohrozované zlom. Tým, že svet je čoraz viac skazený následkami hriechu, zem sa pre Boží ľud stáva čoraz viac „cudzou krajinou“. Táto realita vytvára pre žalmistu problém: Ako žiť život viery v cudzej, nepriateľskej krajine?

Ako sme už videli, žalmisti chvália a rešpektujú Božiu zvrchovanú vládu a moc, ako aj Jeho spravodlivé súdy. Vedia, že Boh je večným a nikdy nezlyhávajúcim útočiskom a pomocou v časoch problémov. Z tohto dôvodu sú žalmisti občas zmätení (kto nie?) zdanlivou neprítomnosťou Boha. Ved' ako si vysvetliť obrovský rozmach zla a súčasne veriť v Hospodina, ktorý je zvrchovaným Vládcom? Táto takmer až nelogickosť sa v žalmoch prejavuje v odpovediach žalmistov na Božie zdanlivé mlčanie. Žalmisti vo svojich textoch reagujú nielen na Božiu prítomnosť, ale aj na pociťovanú Božiu neprítomnosť.

OSNOVA LEKCIE

Žalmy, nad ktorými budeme premýšľať v piatej lekcii, majú svoj pôvod v ťažkých životných situáciách. V nich ani hlboko veriaci človek nechápe, prečo ich Boh dopustil, a kladie mu komplikované a „odvážne“ otázky, ktoré ho trápia.

- Ž 74,18–22; 79,5–13: Aký je Boh, ktorý často nezabráni zlu? (nedeľa)
- Ž 41,2–5; 88: Prečo Boh dovolí príchod choroby a smrti? (pondelok)
- Ž 42,2–4: Kde je Boh, keď to bolí? (utorok)
- Žalm 77: Zabudol snáď Boh na tých, ktorí Mu veria? (streda)
- Ž 37,1.8; 49,6–8: Prečo sa často bezbožným darí a verní trpia? (štvrtok)

DNI ZLA

¹⁸Rozpomeň sa, Hospodin, nepriateľ ťa hanobí a bláznivý ľud zavrhol tvoje meno. ¹⁹Nevydaj dravcom dušu svojej hrdličky, na život svojich biednych nikdy nezabudni. ²⁰Hľad' na zmluvu, lebo zákutia zeme stali sa peľochmi násilia! ²¹Nech utláčaný neodchádza s hanbou, nech biedni a chudobní chvália tvoje meno! ²²Vstaň, Bože, ujmi sa svojho sporu, rozpomeň sa, ako ťa blázon hanobí celý deň! (Ž 74,18–22)

⁵Dokedy ešte, Hospodin? Chceš sa stále hnevať? Dokedy bude tvoja žiarlivosť horieť ako oheň? ⁶Vylej svoje rozhorčenie na pohanov, ktorí ťa neuznávajú, na kráľovstvá, čo nevzývajú tvoje meno! ... ⁹Pomôž nám, Bože, naša spása, pre slávu svojho mena! Vyslobod' nás a odpusť nám hriechy pre svoje meno! (Ž 79,5.6.9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo je hlavnou myšlienkou týchto textov?

Ž 74,18–22

Ž 79,5–13

Žalmista sa snaží pochopiť veľký spor medzi Bohom a mocnosťami zla. Poukazuje pritom na nevyspytateľnú Božiu zhovievavosť a na Jeho nekonečnú múdrosť a moc.

Problém zla v biblických žalmoch je predovšetkým teologický, ide totiž o otázky týkajúce sa toho, aký je Boh. Zničenie Jeruzalema a chrámu sa v zásade považuje za potupenie Boha. Otvorilo totiž priestor na nehanebné rúhanie sa Bohu. Boh si totiž vyvolil Izrael (dedičstvo) za svoj ľud a toto vyvolenie spečatil zmluvou (5Moj 4,32–38, 5Moj 32,8.9), ktorá mala platiť naveky. Koncept Božieho dedičstva obsahuje aj rozmer konca času, keďže jedného dňa sa všetky národy stanú Božím dedičstvom a budú Mu slúžiť. Predstava, že by národy zaútočili na Božie dedičstvo (Izrael) a uškodili mu, ohrozila či dokonca spochybnila dôveryhodnosť Božích zaslúbení.

Žalmista nepochybne uznáva, že hriechy ľudu narušili zmluvný vzťah s Bohom a sú príčinou všetkého, čo prišlo ako následok neposlušnosti (Ž 79,8.9). Prežitie ľudu závisí výlučne od Božieho milostivého zásahu a obnovenia zmluvného zväzku prostredníctvom pokánia a zmierenia. Hospodin je „naša spása“. Toto vyznanie vyjadruje dôveru v Božiu vernosť zaslúbeniam zmluvy (Ž 79,9).

Treba si však uvedomiť, že dôležitejšie ako obnova prosperity Izraela je obhajoba či obrana Božieho charakteru vo svete (Ž 79,9). Ak zlé činy národov ostanú nepotrebané, bude sa zdať, že Boh stratil svoju moc (Ž 74,18–23; Ž 83,17–19; Ž 106,47).

Len keď Boh zachráni svoj ľud, bude Jeho meno ospravedlnené a vyvýšené. Dnes platí rovnaký princíp ako v minulosti. Naš hriech a úpadok môžu spôsobiť nielen naše zahanbenie, ale čo je horšie, do zlého sveta postavia hlavne Boha, ktorého meno vyznávame. Naše nesprávne činy môžu mať škodlivé duchovné účinky aj na naše svedectvo a našu misiu. Príliš veľa ľudí sa odvrátilo od viery pre hriechne skutky tých, čo vyznávajú Kristovo meno!

APLIKÁCIA

■ „O Duchu Svätom Ježiš povedal: *On ma oslávi. Spasiteľ prišiel osláviť Otca zjavením jeho lásky. Podobne mal Duch Svätý osláviť Krista zjavením jeho milosti svetu. V ľuďoch má byť obnovený Boží obraz. V dokonalej povahe Božieho ľudu je zahrnutá aj Božia česť i česť Kristova.*“ (DA 671; CL 435) Ako rozumieš tejto dôležitej pravde? Čo by mala táto myšlienka znamenať v tvojom kresťanskom živote?

V BRÁNE SMRTI

²Blahoslavený, kto myslí na bedára. Hospodin ho zachráni v deň nešťastia.

³Hospodin ho ochráni a zachová ho nažive, bude blahoslavený na zemi. Nevydá ho pažravosti nepriateľov. ⁴Hospodin ho posilní na lôžku chorých a celkom ho zbaví choroby. ⁵Povedal som: „Hospodin, zmiluj sa nado mnou! Uzdrav ma! Zhrešil som proti tebe.“ (Ž 41,2–5)

Aké skúsenosti opisujú uvedené texty? Ako s tým súvisí tvoja osobná skúsenosť?

Ž 41,2–5

Ž 88,4–13

Ž 102,4–6.12.24.25

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Tieto modlitby za záchranu pred chorobou a smrťou ukazujú, že utrpenie tohto sveta sa veľmi bolestne dotýka aj Božích detí. Žalmy odhaľujú hrozné trápenia žalmistov. Je bez sily, chradne ako tráva, nemôže jesť, má miesto pri mŕtvych, leží ako zabitý v hrobe, vyzerá ako kostra pokrytá kožou, vzbudzuje odpor u svojich priateľov, trpí a je zúfalý.

Mnohé žalmy naznačujú, že Hospodin dovolil, aby na Izraelitov prišli ťažkosti pre ich neposlušnosť. Žalmisti chápu, že hriech môže byť príčinou choroby, preto sa odvolávajú na odpustenie, ktoré prichádza pred uzdravením (Ž 41,4.5). Niektoré žalmy (napríklad Žalm 88 a 102) však ukazujú, že nezavinené utrpenie Božieho ľudu je realitou života, hoci často úplne nepochopiteľnou.

V Žalme 88 je Boh obvinený z toho, že žalmistu priviedol na pokraj smrti (Ž 88,7–9). Ale aj napriek tomu, že autor vyslovuje tie najodvážnejšie sťažnosti, jeho nárek je jednoznačne aktom viery. Veď ak Hospodin vo svojej zvrchovanosti dovolil, aby do života Jeho dieťaťa vstúpili problémy, je to zároveň On, kto má moc obnoviť blaho strápeného človeka.

Na prahu smrti si žalmista pripomína Božiu milosť, vernosť, spravodlivosť a Jeho zázraky (Ž 88,11–13). Napriek pocitu, že je zasiahnutý Bohom, žalmista doslova lipne na Bohu. Hoci trpí, nepopiera Božiu lásku a vie, že On je jeho jedinou záchranou. Žalmistovo volanie ukazuje, že má skúsenosť nielen s utrpením, ale že dôverne pozná aj Božiu milosť. V jeho uvažovaní sa utrpenie a milosť navzájom nevyklučujú.

Skutočnosť, že Boh dopúšťa utrpenie a zároveň prináša záchranu a vyslobodenie, je prejavom Jeho zvrchovanosti. Vedomie, že Boh vládne a o všetkom vie, vzbudzuje nádej. Keď čítame Žalm 88 vo svetle Kristovho utrpenia, žasneme nad hĺbkou Jeho lásky, v ktorej bol ochotný prejsť kvôli ľudstvu bránou smrti.

■ Premýšľaj o Ježišovi na kríži a o tom, čo vytrpel pre hriech. Ako by nám vedomie, že Boh v Kristovi trpel oveľa viac ako ktokoľvek z nás, malo pomôcť zachovať si vieru aj v časoch bolesti a skúšok?

APLIKÁCIA

KDE JE BOH?

²Ako laň dychtí po bystrinách, tak moja duša dychtí po tebe, Bože. ³Moja duša má smäd po Bohu, po živom Bohu. Kedy pôjdem a uzriem Božiu tvár?

⁴Slzy mi bývajú chlebom dňom i nocou, keď sa ma každý deň pýtajú: „Kde je tvoj Boh?“ (Ž 42,2–4)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo podľa nasledovných textov spôsobuje žalmistovi veľkú bolesť?

Ž 42,2–4

Ž 63,2

Ž 69,2–4

Ž 102,2–8

Žalmistu trápi osobná bolesť aj utrpenie celého spoločenstva. Zdá sa však, že oveľa viac ho znepokojuje zdanlivý Boží nezáujem o ťažkosti Jeho služobníkov. Božiu neprítomnosť pociťuje ako intenzívny smäd v suchej zemi (Ž 42,2–4; Ž 63,2) a smrteľnú úzkosť (Ž 102,3–5). Žalmista sa cíti vzdialený od Boha a prirovnáva sa k osamelým vtákom. „⁷Podobám sa pelikánovi na púšti, som ako sova v rozvalinách. ⁸Bdiem a som ako osamelé vtáča na streche.“ (Ž 102,7.8) Zmienka o púšti zdôrazňuje pocit odlúčenia od Boha. „Osamelé vtáča na streche“ je preč zo svojho hniezda, mimo miesta odpočinku. Žalmista volá na Boha „z hlbokých vôd“, ktoré ho odnášajú, topí sa „v hlbokom bahne“ (Ž 69,2–4; Ž 130,1). Tieto obrazy vykresľujú tiesnivú situáciu, z ktorej niet úniku. Jedinou nádejou je Boží zásah.

Ako reaguje žalmista na zdanlivú neprítomnosť Boha?

Ž 10,13

Ž 22,2

Ž 27,9

Ž 39,13

Je pozoruhodné, že žalmisti sa rozhodli nebyť ticho tvárou v tvár Božiemu mlčaniu. Nepochvejne veria v modlitbu, ktorú smerujú k živému a milostivému Bohu. Boh je prítomný, aj keď jeho prítomnosť nevidieť. Je to stále ten istý Boh, ktorý ich počul v minulosti, a preto sú si istí, že ich počuje aj teraz.

Božie mlčanie vedie žalmistov k tomu, aby skúmali samých seba a v pokání a pokorných modlitbách hľadali Boha. Vedia, že Boh nezostane ticho navždy. Žalmy ukazujú, že komunikácia s Bohom musí pokračovať bez ohľadu na životné okolnosti.

APLIKÁCIA

- Čo sa môžeme naučiť z odpovedí žalmistu na zdanlivú neprítomnosť Boha? Ako sa cítiš a ako konáš v čase, keď sa ti zdá, že Boh mlčí? Čo podporuje tvoju vieru?

„ZABUDOL BOH NA ZMILOVANIE?“

⁵Viečka mi držíš otvorené, som rozrušený, nemôžem ani hovoriť. ⁶Premýšľam o dávnych dňoch, o rokoch pradávnych. ⁷V noci si spomínam, ako som hrával na strunách, premýšľam a môj duch uvažuje: ⁸Zavrhuje vari Pán naveky a neprejaví už priazeň? ⁹Navždy sa skončila jeho milosť a prestane hovoriť ďalším pokoleniam? ¹⁰Zabudol Boh na zmilovanie, odoprel v hneve svoje milosrdenstvo? (Ž 77,5–10)

Prečítaj si Žalm 77. Čím autor prechádza a ako na svoju skúsenosť reaguje?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Žalm 77 sa začína prosbou o pomoc. Táto modlitba je plná náreku a bolestného spomínania na minulosť (Ž 77,2–7). Celá bytosť žalmistu sa v žalosti obracia k Bohu. Odmieťa sa nechať utešiť akoukoľvek úľavou okrem tej, ktorá prichádza od Boha.

Zdá sa však, že spomínanie na Boha zintenzívňuje žalmistovo utrpenie. „Rozpomínam sa na Boha a vzdychám, rozjímam a môj duch sa trápi.“ (Ž 77,4) Hebrejské *hamah*, „vzdychám“, často zobrazuje „hučanie“ rozbúrených vôd (Ž 46,4). Podobne je celá bytosť žalmistu v stave intenzívneho nepokoja.

Prečo môže uvažovanie o Bohu vyvolať také silné pocity úzkosti? Séria znepokojujúcich otázok prezrádza príčinu žalmistovho trápenia (Ž 77,8–10): Zmenil sa Boh? Môže Boh zradiť svoju zmluvu?

Výrazný kontrast medzi Božími spásnymi skutkami v minulosti a zdanlivou neprítomnosťou Boha v prítomnosti spôsobuje, že žalmista sa cíti Bohom opustený. Ak sa Boh zmenil, potom žalmista nemá žiadnu nádej. Takýto záver sa však usiluje odmietnuť.

Medzitým žalmista nemôže spať, pretože Hospodin ho udržiava v bdelom stave (Ž 77,5). Toto pripomína iné biblické postavy, ktorých bdenie Boh prozreteľne využil na uskutočnenie svojich zámerov (1Moj 41,1–8; Est 6,1; Dan 2,1–3). Dlhé bezsenné noci vedú žalmistu k uvažovaniu o minulých Hospodinových skutkoch vyslobodenia a dávajú mu novú nádej a nový pohľad na situáciu, v ktorej sa ocitol (Ž 77,6.11).

Uistenie, ktoré žalmista dostáva od Boha, nespočíva vo vysvetlení podstaty jeho osobnej situácie. Ide skôr o potvrdenie Božej vernosti a dôveryhodnosti (podobne ako v príbehu Jóba). Žalmista dostáva povzbudenie, aby očakával na Hospodina vo viere, vediac, že On je ten istý Boh, ktorý robil zázraky v minulosti vyvoleného národa (Ž 77,12–19). Žalmista zároveň zmiernuje svoj postoj. Situáciu už nevníma tak, že ho Boh opustil, ale že bol s ním, hoci Jeho prítomnosť nebola zjavná: „Tvoja cesta viedla morom, tvoj chodník cez šire vody, no tvoje stopy nebolo vidieť.“ (Ž 77,20) Žalmista vníma Božie vedenie dokonca aj v situáciách, keď Jeho prítomnosť nie je ľudským očiam zrejmá. Žalmista vyznáva, že Boh je súčasne zjavený aj skrytý, a tak chváli Hospodina tajomné a zvrchované cesty.

- Premýšľaj o čase, keď si naplno vnímal Božie pôsobenie v tvojom živote. Ako ti táto skúsenosť môže pomôcť vyrovnať sa s tým, keď do tvojho života prídu problémy a trápenia?

APLIKÁCIA

ABY SPRAVODLIVÍ NEBOLI POKÚŠANÍ

‘Prečo sa mám báť v zlých dňoch, keď ma tiesni zločinnosť záškodníkov, ktorí sa spoliehajú na svoj majetok a vystatujú sa veľkým bohatstvom? Nikto nemôže vykúpiť ani brata, ani za seba dať Bohu cenu zmierenia. (Ž 49,6–8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Akým zápasom čelili žalmisti podľa týchto textov?

Ž 37,1.8

Ž 49,6–8

Ž 94,3–7

Ž 125,3

V uvedených žalmoch zaznieva nárek nad blahobytom bezbožných a zároveň pochybnosti, ktoré táto skutočnosť predstavuje pre spravodlivých. Nielenže sa bezbožným darí, oni navyše niekedy úplne otvorene pohrdajú Bohom a utláčajú iných. Citlivý veriaci je v rozpakoch. Nevie, ako si má vysvetliť, že svetu vládne „žezlo bezbožnosti“ (Ž 125,3), zdá sa, že „žezlo práva“ (Ž 45,7; „žezlo spravodlivosti“; SSV) zlyháva. Prečo sa teda nevzdať a nepostaviť sa na stranu bezbožnosti?

Prečítaj si text Ž 73,1–20.27. Čo pomáha žalmistovi zvládnuť pochybnosti a ťažké obdobie? Aký je koniec tých, ktorí veria v márnosť? (Pozri tiež 1Pet 1,17.)

Kým sa autor Žalmu 73 zameriaval na prevládajúcu nepravosť, nedokázal sa pozrieť na svet Božími očami a vnímať celkový obraz udalostí. Skutočnosť, že zlu sa darí, predstavovala pre žalmistu zdruvujúci problém. Dopracoval sa dokonca k presvedčeniu, že viera je zbytočná.

Žalm 73 však ukazuje, že „takéto vnímanie zosmiešňuje tých, ktorí ignorujú prvý verš tohto žalmu. Ten je totiž jeho celkovým zhrnutím: *Aký dobrý je Boh k Izraelu, k tým, čo majú čisté srdce!*“ (BUGENHAGEN, Johannes: *Reformation Commentary on Scripture*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2018, s. 11.)

Žalmista sa dostáva do svätyne, na miesto Božej zvrchovanej vlády, a tam si pripomína, že ono „dennodenné“ utrpenie (Ž 73,14; „deň čo deň“; SSV) je len čiastočným kúskom mozaiky. Mali by sme preto upriamiť pohľad na „koniec“, keď bezbožní budú čeliť Božiemu súdu. Žalmista napokon pochopil túto pravdu vo svätyni a vyznal svoju predchádzajúcu nerozumnosť. Text ukazuje, že realitu možno pochopiť iba duchovným pohľadom, nie ľudskou logikou.

APLIKÁCIA

- **Prináša ti zaslúbenie Božieho súdu nad svetom a nad všetkým jeho zlom útechu aj napriek tomu, že mnoho zla teraz zostáva nepotrešaného? Prečo?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si Žalm 56 a v knihe *Cesta ku Kristovi* kapitolu „Radosť v Pánovi“ (SC 115–126; CK 77–85).

Rovnako ako žalmisti, aj Boží ľud všetkých čias si často kladie otázku, ako spievať Pánovu pieseň v „cudzej krajine“. Našu vieru v zvrchovanú vládu Hospodina často ovládnu (niekedy veľmi vážne) pochybnosti a my začneme uvažovať, či je Boh naozaj zvrchovaným Vládcom, či má udalosti pod kontrolou a či je naozaj taký mocný a dobrý, ako o tom hovorí Biblia.

Písmo ukazuje, že súčasťou viery nie je len dôvera a istota, ale aj neistota a napätie. Hlavne zoči-voči zlu a zdanlivej neprítomnosti Boha môžu byť niekedy pochybnosti takmer neznesiteľné. Neistota sa však nikdy nesmie týkať Boha, Jeho milujúceho a spravodlivého charakteru a vernosti. Hoci žalmisti prežívajú vo vzťahu k budúcnosti neistotu, ich viera v Božiu neochvejnú lásku a vernosť zostáva pevná (Ž 36,6–11; Ž 89,3.9).

V tomto by sme mali nasledovať ich príklad. „Zozbierajte všetky svoje sily, aby ste hľadeli hore k nebesiam, nie dolu na svoje ťažkosti, potom na svojej ceste nikdy nezoslabbnete. Čoskoro uvidíte za mrakmi Ježiša, ako vystiera svoju ruku, aby vám pomohol. Jediné, čo vtedy potrebujete urobiť, je v úprimnej dôvere mu podať svoju ruku a nechať sa viesť. Ak budete Ježišovi dôverovať, prostredníctvom viery získate nádej.“ (5T 578.579)

Časy, keď Boh „skrýva svoju tvár“, nemusia oslabiť účinnosť modlitby. Naopak, tieto príležitosti spôsobujú, že žalmisti skúmajú samých seba, pripomínajú si minulé Božie spásenosné skutky a hľadajú Boha prostredníctvom pokánia a pokornej modlitby (Ž 77,11–13; Ž 89,47–53). „Viera sa posilňuje prostredníctvom zápasu s pochybnosťami a protivenstvami. Skúsenosti získané v týchto skúškach majú väčšiu hodnotu než tie najdrahšie šperky.“ (3T 555)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aké napätie prežívali žalmisti zoči-voči zlu? Čelili ste podobným pochybnostiam? Ako ste sa s nimi vysporiadali? Ako si dnes, v čase rôznych turbulencií v našom svete, zachováate svoju vieru?
2. Kde by sme mali hľadať odpovede, keď je naša viera v Boha skúšaná trápením? Ako môžu našu vieru ovplyvňovať ľudia, ktorí prechádzajú utrpením a sponchyňujú pritom Božiu dobrotu a moc?
3. Ako by ste odpovedali na bežnú otázku, prečo je na svete toľko zla, keď svet stvoril a udržiava všemocný Boh lásky? Ako nám pomáha myšlienka veľkého sporu odpovedať na túto výzvu?